Velkommen til Nordisk råd

– arbeid og arbeidsformer

Nordisk råd

Velkommen til Nordisk råd – arbeid og arbeidsformer

ANP 2017:712

ISBN 978-92-893-4869-0 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4870-6 (PDF)

ISBN 978-92-893-4939-0 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2017-712>

© Nordisk råd 2017

Layout: Louise M. Jeppesen

Trykk: Rosendahls

Printed in Denmark

5041 0457
Ecolabelled Printed Matter

Det nordiske samarbeidet

Det nordiske samarbeidet er en av verdens mest omfattende regionale samarbeidsformer. Samarbeidet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland. *Det nordiske samarbeidet* er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en viktig medspiller i det europeiske og internasjonale samarbeid. Det nordiske fellesskapet arbeider for et sterkt Norden i et sterkt Europa. *Det nordiske samarbeidet* ønsker å styrke nordiske og regionale interesser og verdier i en global omverden. Felles verdier landene imellom bidrar til å styrke Nordens posisjon som en av verdens mest innovative og konkurransekraftige regioner.

Nordisk råd

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

www.norden.org

Last ned nordiske publikasjoner: **www.norden.org/nordpub**

Velkommen til Nordisk råd

– arbeid og arbeidsformer

Nordisk råd

Innhold

Velkommen til Nordisk råd	7
Om Nordisk råd	9
Nordisk nytte	11
Nordisk råds priser	12
Svanemerket	13
Organisasjon og struktur	14
Plenarforsamling/sesjon	15
President og visepresident	16
Presidiet	17
Utvalg	17
Internasjonalt samarbeid	20
Rådssekretariatet	23
Delegasjoner	23
Partigrupper	24
Sekretariatskollegiet	25

Årets gang og arbeidsformer	27
Budsjettprosess: Nordisk ministerråd	29
Presidentskapsprogram	30
Budsjett og økonomi	31
Delegasjonenes budsjetter	31
Partistøtte	31
 Saker og saksbehandling	 32
Medlems-/utvalgforslag (A-saker)	33
Ministerrådsforslag (B-saker)	34
Beretninger (C-saker)	35
Meddelelser (D-saker)	35
Spørsmål (E-saker)	36
Politisk dialog	37
Vedtak	38
 Nordisk ministerråd	 41
Ministerrådets sekretariat	42
 Nordisk råds delegasjonssekretariater	 45

FOTO: NORDEN.ORG, MAGNUS FRÖDERBERG

Ytterligere opplysninger om det nordiske samarbeidet, generell og utdypende informasjon om Nordisk råd finnes på hjemmesiden www.norden.org.

Velkommen til Nordisk råd

Dette heftet er en kort introduksjon til og innføring i arbeidet i Nordisk råd. De enkelte avsnittene er bevisst svært kortfattede og inneholder bare de mest nødvendige opplysningene. For ytterligere informasjon henvises det til hjemmesiden www.norden.org, der du kan finne ytterligere opplysninger om det nordiske samarbeidet og generell og utdypende informasjon om Nordisk råd samt abonnere på forskjellige nordiske nyheter.

FOTO: NORDEN.ORG, MAGNUS FRÖDERBERG

Arbeidet i Nordisk råd reguleres av Helsingforsavtalen fra 1962. Foto fra det finske parlamentet under Nordisk råds sesjon i Helsingfors.

Om Nordisk råd

Nordisk råd ble dannet i 1952 som et samarbeidsorgan mellom parlamentene og regjeringene da man etter annen verdenskrig ønsket et tettere samarbeid i Norden. De 87 medlemmene fra henholdsvis Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland velges av parlamentene etter innstilling fra partiene. Det er altså ikke direkte valg til Nordisk råd. Sametingene i Finland, Norge og Sverige samt Ungdommens nordiske råd har observatørstatus i Nordisk råd.

Nordisk råd skal sammen med Nordisk ministerråd arbeide for felles nordiske løsninger som har en tydelig positiv effekt samt nordisk nytte (se under) for innbyggerne i de enkelte nordiske landene. Dette gjør Nordisk råd først og fremst ved å stille forslag og ved å påvirke og rådggi de nordiske regjeringene i form av uttalelser og spørsmål. De viktigste arbeidsredskapene medlemmene har, er forslag og spørsmål, som kan stiles enten til Nordisk ministerråd eller til én eller flere av regjeringene i de nordiske landene.

Nordisk råd har et tett samarbeid med en rekke internasjonale, regionale og nasjonale parlamentariske organisasjoner både i og utenfor Norden.

Arbeidet i Nordisk råd reguleres av Helsingforsavtalen fra 1962 og Nordisk råds arbeidsordning.

FOTO: NORDEN.ORG, JOHANNES JÄNSSON

Miljø, klima, energi, forskning, utdanning og innovasjon, sikring av et åpent Norden og økt profilering er viktige ingredienser i det nordiske samarbeidet. Foto fra Sveriges Riksdag.

Nordisk nytte

Prinsippet om nordisk nytte er sentralt for det nordiske samarbeidet. Utgangspunktet for prinsippet er

- merkbare positive effekter gjennom felles nordiske løsninger, sett i forhold til om samme virksomhet ble utført på nasjonalt plan
- å manifestere og utvikle nordisk samhörighet
- å øke nordisk kompetanse og konkurransekraft
- å styrke den nordiske innflytelsen internasjonalt.

Utgangspunktet for det nordiske samarbeidet er å fokusere på områder der en felles nordisk innsats skaper en merverdi for de enkelte nordiske landene og innbyggerne. Resultatene av samarbeidet kan – og skal kunne – ses i innbyggernes og virksomhetenes hverdag. Samarbeidet har blant annet resultert i et felles nordisk arbeidsmarked, en passunion og en rekke felles sosiale bestemmelser. Dessuten har innbyggerne i de nordiske landene lenge kunnet bosette seg, studere og forske overalt i Norden på like fot med landenes egne statsborgere.

Miljø, klima, energi, forskning, utdanning og innovasjon, sikring av et åpent Norden og økt profilering er viktige ingredienser i det nordiske samarbeidet med henblikk på å opprettholde Nordens ledende stilling i en globalisert verden.

FOTO: NORDEN.ORG, MAGNUS FRÖDERBERG

Nordisk råds priser

Nordisk råd deler hvert år ut fem priser ved den årlige prisutdelingen. Ved prisutdelingen overrekkes en litteraturpris, en musikkpris, en filmpris, en barne- og ungdomslitteraturpris og en miljøpris.

Formålet med Nordisk råds priser er å øke interessen på tvers av Norden for de nordiske landenes litteratur, språk, musikk og film. Miljøprisen tildeles en nordisk næringsvirksomhet, organisasjon eller person som på forbilledlig vis har klart å integrere hensynet til natur og miljø i sin virksomhet eller yrkesutøvelse, eller på annen måte har gjort en ekstraordinær innsats for natur og miljø. Samtlige priser er på 350 000 danske kroner.

← Nordisk råds litteraturpris 2016 gikk til diktsamlingen "Sånger och formler" av Katarina Frostenson, Sverige.

Svanemerket

Svanesymbolet har sitt utspring i de fem nordiske svanene, som opptrådte for første gang på en plakat for Nordens dag i 1936, med bakgrunn i Hans Hartvig Seedorff Pedersens dikt "Svanerne fra Norden".

I 1956 ble det gitt ut frimerker i de nordiske landene med de fem svanene som illustrasjon, om enn i ulik utforming. De fem svanene ga i 1985 inspirasjon til det nye symbolet for det offisielle nordiske samarbeidet, tegnet for Nordisk ministerråd og Nordisk råd av den finske kunstneren Kyösti Varis. Svanesymbolet med de åtte vingefjærene representerer de fem nordiske statene Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland.

I 1989 ble svanesymbolet benyttet som modell for det velkjente nordiske miljømerket. Formålet var å gi de nordiske forbrukerne mulighet til å velge de beste produktene på markedet ut fra et miljøsynspunkt.

Organisasjon og struktur

Nordisk råds politiske organer er plenarforsamlingen, presidiet og utvalgene. I tillegg velger forsamlingen en kontrollkomité og en valgkomité.

Valg av medlemmer til Nordisk råd foregår etter følgende fordelingsnøkkel:

Danmarks rikes delegasjon	16
– Færøyene	2
– Grønland	2
Finlands delegasjon	18
– Åland	2
Islands delegasjon	7
Norges delegasjon	20
Sveriges delegasjon	20
<hr/>	
I alt	87

Medlemmene fra Færøyene og Grønland samt Åland inngår henholdsvis i den danske og den finske delegasjonen.

De administrative organene er: rådssekretariatet, delegasjonssekretariatene, partigruppesekretariatene og sekretariatskollegiet. Se mer på side 23–25.

Plenarforsamling/sesjon

Plenarforsamlingen, som er Nordisk råds øverste organ, vedtar en rekke beslutninger (rekommandasjoner) på de årlige sesjonene og kommer med uttalelser til minister-rådet eller de nordiske landenes regjeringer. Plenarforsamlingen velger rådets president og visepresident, velger utvalgenes sammensetning og angir tid, sted og tema for neste ordinære sesjon.

Plenarforsamlingen holder en årlig ordinær sesjon i uke 44. Sesjonen holdes i de nordiske hovedstedene etter tur, svarende til presidentskapet i rådet: Danmark, Finland, Norge, Sverige og Island. Øvrige sesjoner holdes når presidiet fattet vedtak om det, eller når minst to regjeringer eller minst 25 valgte medlemmer begjærer det.

Plenarforsamlingen består av de 87 valgte medlemmene samt et varierende antall regjeringsmedlemmer, men bare de valgte medlemmene har stemmerett. Plenarforsamlingens møter er offentlige.

Forhandlingene ledes av presidenten eller et annet medlem fra presidiet. Ved begynnelsen av sesjonen fastsetter forsamlingen dagsorden og deltakerliste samt regler for gjennomføring av sesjonen, etter forslag fra presidiet.

Et fast punkt på sesjonens dagsorden er toppmøtet med deltakelse av de nordiske statsministrene. Her kan medlemmene diskutere aktuelle emner direkte med

statsministrene ut fra et tema som er fastsatt på forhånd. Et annet tilbakevendende punkt på dagsordenen er samarbeidsministrenes spørretime, der rådets medlemmer kan stille spørsmål direkte til ministrene fra de forskjellige statene samt Grønland, Færøyene og Åland.

Avstemningene er åpne. Forslagene det skal stemmes om, skal være utformet slik at det kan svares enten ja eller nei til forslaget. Plenarforsamlingen er beslutningsdyktig når minst 44 medlemmer (eller varamedlemmer) er til stede.

Rådets arbeidsspråk er dansk, norsk og svensk i skrift og tale, men alle vesentlige arbeidsdokumenter blir oversatt til finsk og islandsk. På sesjonene simultantolkes det til og fra finsk og islandsk samt engelsk og russisk ved behov. I forbindelse med utvalgsmøtene kan det simultantolkes til og fra finsk og islandsk ved behov.

President og visepresident

Ved den årlige ordinære sesjonen velges Nordisk råds president og visepresident for det kommende kalenderåret. Presidentskapet velges blant de valgte medlemmene fra landet der den neste ordinære sesjonen skal avholdes. Presidentskapet roterer mellom landene i denne rekkefølgen: Finland, Norge, Sverige, Island og Danmark.

Presidiet

Nordisk råds presidium er det besluttende organet mellom de årlige sesjonene. Presidiet leder og koordinerer arbeidet mellom rådets forskjellige organer, har ansvaret for overordnede politiske og administrative spørsmål, utarbeider virksomhetsplaner og budsjetter og ivaretar overordnede utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål samt ivaretar rådets internasjonale samarbeid.

Presidiet kan agere *plenarforsamling* mellom sesjonene og fremsette en uttalelse eller fremstilling. Presidiet består av en president og en visepresident samt 13 medlemmer. Alle land og partigrupper skal være representert i presidiet.

Presidiet (og utvalgene) kan ha underutvalg eller arbeidsgrupper, talspersoner/observatører og rapportører til avgrensede oppgaver i kortere eller lengre perioder. Eksempler på dette er budsjettordførere (budsjettordførergruppen), som er i dialog med ministerrådet om det nordiske budsjettet, og utvalgenes faste rapportører i f.eks. EU-spørsmål, grensehindre, forbrukerpolitikk, energi eller andre områder som har høy prioritet for utvalgene.

Utvalg

Det politiske samarbeidet om konkrete spørsmål foregår primært i Nordisk råds fire fagutvalg og i presidiet, som er utvalgenes administrative ledelsesorgan. Utvalgenes oppgave er å behandle utvalgenes saker: medlems-/

utvalgsforslag, minister-/regjeringsforslag, beretninger, meddelelser mv.

Utvalgsmøtene er i utgangspunktet lukket for offentligheten, men utvalgene kan selv bestemme om møtene skal være åpne eller ikke. De kan f.eks. invitere gjester for å få belyst et spesielt emne. Det er dessuten mulig å søke om foretrede for utvalget i henhold til retningslinjer for foretrede.

Nordisk råd har følgende utvalg:

- **Utvalget for kunnskap og kultur i Norden** har fokus på kultur, forskning og utdanning, grunnskole og videregående skole, voksenopplæring og folkeopplysning – herunder saker om språksamarbeid, nye medier, kompetanseutvikling og innovasjon i utdanningene samt idrettsspørsmål.
- **Utvalget for velferd i Norden** har fokus på den nordiske velferdsmodellen. Utvalget arbeider med å finne bærekraftige, holdbare økonomiske løsninger innenfor emner som omsorg for barn, ungdom og eldre, funksjonshindringer samt alkohol-, narkotika- og misbruksspørsmål. I tillegg er emner som likestilling, borgerrettigheter, demokrati, menneskerettigheter og bekjempelse av kriminalitet på agendaen. Integrering, migrasjon og flyktninger hører også under dette utvalget, sammen med boligpolitikk og urbefolkningers vilkår i Norden.

- **Utvalget for et bærekraftig Norden** har fokus på miljø- og naturvern, naturressurser – herunder utnyttelse av naturressurser innenfor jordbruk, fiskeri og skogbruk. Klimaspørsmål, forbrukerrettigheter, fiskeriforvaltning, landbrukspolitikk, næringsmidler, atomsikkerhet, biologisk mangfold og bærekraft er emner og temaer som utvalget beskjeftiger seg med.
- **Utvalget for vekst og utvikling i Norden** har fokus på arbeidsmarked og arbeidsmiljø, næring, handel og industri, energi, bekjempelse av grensehindringer, transport og transportsikkerhet. Dessuten behandler utvalget spørsmål innenfor finanspolitikk og økonomisk politikk – herunder rammevilkårene for forskning, produksjon og handel, og i forlengelsen av dette, fri bevegelse på markedene og arbeidsmarkedene i Norden samt regional- og strukturpolitikk, kommunikasjon og IT.

Alle utvalgene arbeider for et styrket samarbeid med EU og følger med på behandlingen av spørsmål/emner med relevans for det nordiske samarbeidet.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen utfører den parlamentariske kontrollen og oppfølgingen av aktiviteter som finansieres med felles nordiske midler. Kontrollkomiteen kan avgi uttalelser til presidiet om tolkningen av Helsingforsavtalen, andre avtaler om nordisk samarbeid, arbeidsordningen og andre interne bestemmelser. Alle land skal være representert i kontroll-

komiteen, som består av sju medlemmer samt tilsvarende antall personlige varamedlemmer.

Valgkomiteen

Valgkomiteen forbereder og legger fram forslag til valgene som plenarforsamlingen avholder. Valgkomiteen har sju medlemmer.

Grensehindergruppen

Grensehindergruppen er en uformell arbeidsgruppe under Utvalget for vekst og utvikling i Norden. I gruppen sitter det én eller flere representanter fra utvalgene og presidiet. Hensikten med gruppen er å initiere og samordne utvalgenes og presidiets grensehinderarbeid, samt å fungere som et forbindelsesledd mellom Nordisk råds samlede arbeid med grensehindre og grensehinderarbeidet som foregår i Nordisk ministerråds Grensehinderråd, der Nordisk råd også er representert med et medlem.

Internasjonalt samarbeid

Nordisk råd har et tett samarbeid med en rekke regionale parlamentariske organisasjoner utenfor Norden. Presidiet har det overordnede ansvaret for de internasjonale kontaktene, men de fire utvalgene er også aktive når det gjelder det internasjonale arbeidet. I løpet av 2017 vil presidiet oppdatere Nordisk råds internasjonale strategi for det utadrettede samarbeidet.

Med en geografisk plassering i Nord-Europa og Nord-Atlanteren er det naturlig at Nordisk råd er spesielt engasjert overfor de parlamentariske forsamlingene i denne regionen. Det skjer bl.a. gjennom samarbeid om Østersjøen, Arktis, Barents og Den nordlige dimensjonen. Overfor EU vil Nordisk råd manifestere seg mer i spørsmål av fellesnordisk interesse, ikke minst overfor nordiske medlemmer av Europaparlamentet. I 2017 ansetter Nordisk råd en person med spesielt ansvar for disse kontaktene.

Nordisk råd har gjennom en årrekke samarbeidet med russiske parlamentarikere både regionalt i Nordvest-Russland og sentralt med Statsdumaen og Føderasjonsrådet i Moskva. Anneksjonen av Krim fikk forholdet til å kjølnes, men det er fortsatt kontakt med russiske parlamentarikere. Helt siden Baltisk forsamling ble etablert, har det vært tett kontakt mellom rådet og forsamlingen. Baltisk forsamling er den tetteste partneren til Nordisk råd.

Det arktiske området omfatter de nordiske landene. Samarbeidet med Vestnordisk råd og med Nordens naboland mot vest, spesielt Canada, er også høyt prioritert i det nordiske samarbeidet.

Nordisk råd har kontakt med andre deler av Europa, herunder Europarådet og Beneluxparlamentet. Det er også interesse på Balkan og i deler av det tidligere Sovjetunionen for å lære av Nordens erfaringer med regionalt samarbeid.

De nordiske landene samt Færøyene, Grønland og Åland har en delegasjon hver i Nordisk råd. Foto fra Islands parlament Alltinget.

Rådssekretariatet

Rådssekretariatet er lokalisert sammen med Nordisk ministerråd og Nordisk kulturfond i Nordens Hus i det sentrale København. Det er ca. 15 ansatte fra de forskjellige nordiske landene. Det daglige arbeidet ledes av en rådsdirektør.

Rådssekretariatet forbereder og følger opp spørsmålene som behandles i presidiet, de forskjellige utvalgene og andre organer samt er ansvarlig for kontaktene med Nordisk ministerråd, interesseorganisasjoner, internasjonale organisasjoner samt kontakten med delegasjonssekretariater og partigruppesekretariater.

Delegasjoner

De nordiske landene samt Færøyene, Grønland og Åland har en delegasjon hver i Nordisk råd. Delegasjonene følger opp om vedtakene i rådet og ministerrådet gjennomføres nasjonalt. Delegasjonene har egne sekretariater med plassering i de respektive landenes parlamenter. Delegasjonssekretariatenes primære oppgave er å bistå de valgte medlemmer av rådet med:

- **praktiske anvisninger**
- **møtemateriale**
- **utarbeidelse av forslag og/eller spørsmål mv.**

Sekretariatene informerer i de respektive landene om rådets arbeid og er dessuten aktive i planleggingen og gjennomføringen av utvalgsmøter, seminarer, høringer, sesjoner mv.

Partigrupper

Nordisk råds valgte medlemmer har mulighet for å danne partigrupper. En partigruppe skal bestå av minst fire medlemmer og ha representanter fra minst to land. Partigruppene mottar parti- og mandatstøtte til finansiering av arbeidet i rådet etter regler som fastsettes av presidiet.

Nordisk råd har følgende fem partigrupper:

- Den sosialdemokratiske gruppen
- Midtengruppen
- Den konservative gruppen
- Den venstresosialistiske grønne gruppen
- Nordisk frihet

Det henvises til www.norden.org for ytterligere informasjon vedrørende partigruppene.

Medlemmer og partier som ikke tilhører en partigruppe, mottar mandatstøtte ut fra presidiets fastsatte regler om dette.

Partigruppene har egne sekretariater og ansetter selv personalet som skal bistå gruppen. Partigruppenes oppgaver er bl.a. å

- utarbeide spørsmål og medlemsforslag
- forberede valg i rådet
- avpasse politiske holdninger i gruppen i aktuelle spørsmål
- samordne og utarbeide politiske standpunkter i gruppen
- samordne med de nasjonale parlamentgruppene og partiene
- holde kontakt med landenes regjeringer og tilsvarende partigrupper i EU og andre internasjonale organisasjoner
- være i dialog med borgere og relevante organisasjoner i Norden.

Sekretariatskollegiet

Sekretariatskollegiet består av rådsdirektøren, medarbeidere fra sekretariatene, delegasjonene og partigruppene. Sekretariatskollegiet forbereder presidiets møter samt drøfter andre saker av felles interesse.

FOTO: SCANPIX.DK

Temasesjonen avholdes hver vår i et av de nordiske landene. Foto fra Folketinget i København.

Årets gang og arbeidsformer

Nordisk råd avholder fem parallelle presidie- og utvalgsmøter pr. kalenderår, hvorav to ligger i forbindelse med henholdsvis rådets ordinære sesjon og temasesjon. Dessuten avholdes et av møtene i forbindelse med presidiets og utvalgenes studiereiser. I tillegg avholder presidiet et sjette møte i slutten av året.

Kontrollkomiteen, valgkomiteen og øvrige arbeidsgrupper avholder møter etter behov. Møtene holdes oftest i forbindelse med øvrig møteaktivitet.

Kalenderåret starter med januarmøtene. Januarmøtene avholdes hver vår i landet som har formannskapet i Nordisk ministerråd. I utvalgene behandles bl.a. utvalgenes arbeidsplaner, kommunikasjonsplaner og årstema samt forslagene som skal til endelig behandling på temasesjonen.

Temasesjonen avholdes hver vår i et av de nordiske landene. Som utgangspunkt deltar representanter fra regjeringen i det aktuelle landet. Temasesjonen avvikles under en aktuell overskrift, og har til formål å fremme dialogen mellom ministerrådet og rådet.

Alle rådets organer avholder studiereiser (sommermøter), som til forskjell fra øvrige utvalgsmøter, som avholdes samtidig og på samme sted, avholdes hver for seg. De avvikles som regel i uke 26, da utvalgene kombinerer utvalgsmøtet med en studiereise til et sted som er relevant for utvalget – oftest et sted der utvalgenes arbeidstemaer kan belyses eller utdypes.

Etter sommerferien møtes utvalgene til septembermøtene, der dagsordenen overveiende inneholder emner som vil bli behandlet på den kommende sesjonen. Nordisk råds årlige ordinære sesjon avholdes i uke 44 i det landet som

har presidentskapet i Nordisk råd. Det avvikles utvalgs- og partigruppemøter før sesjonen begynner, og det avvikles en lang rekke møter under sesjonen: samrådsmøter med fagministrene, presidiets møter med f.eks. statsministrene, utenriksministrene, samarbeidsministrene, Vestnordisk råd, representanter fra utenlandske parlamenter mv. Se for øvrig under Plenarforsamlingen, side 15.

Kalenderåret slutter med presidiets desembermøte.

Presidium, utvalg og komiteer fører vedtaksreferater av sine møter. Alle vedtakspunkter godkjennes på møtet. Senest 14 dager etter at møtet er avholdt, sendes det ut referat, samt at dette blir offentliggjort på www.norden.org.

Budsjettprosess: Nordisk ministerråd

Budsjettet for det samlede nordiske samarbeidet skal vedtas av Nordisk ministerråd og godkjennes av Nordisk råd. På bakgrunn av budsjettanvisningene utarbeider Nordisk ministerråds generalsekretær sitt budsjettforslag, som tas videre i dialog og behandling i Nordisk råds utvalg og partigrupper. Forhandlinger mellom Nordisk råd og Nordisk ministerråd om budsjettet pågår inntil den ordinære sesjonen, der betenkningen over Nordisk ministerråds budsjettforslag behandles i plenum med henblikk på endelig vedtak. Nordisk råd kan både foreslå endringer i prioriteringer (omfordeling) og forlange presisering innenfor bestemte budsjettposter for å sikre at midlene går til et bestemt formål. Selve budsjetttrammen kan det ikke endres på.

Det er presidiet som sammen med partigruppenes budsjettordførere har ansvaret for arbeidet med budsjettet fram til det forelegges Nordisk råd på sesjonen i uke 44. Nordisk råds rekommandasjon oversendes deretter til Nordisk ministerråd.

Budsjettet for det kommende året vedtas endelig av samarbeidsministrene i desember.

På sommermøtene drøfter utvalgene og partigruppene generalsekretærens budsjettforslag for det kommende året, og budsjettordførergruppen (representanter fra partigruppene) orienteres om dette etterpå.

På septembermøtene drøftes langsiktige budsjettprioriteringer, og budsjettordførergruppen blir orientert om disse prioriteringene forut for en dialog med MR-SAM (Ministerrådets samarbeidsministre) som vanligvis finner sted i begynnelsen av året.

Presidentskapsprogram

Hvert år utarbeides det et presidentskapsprogram av landet som har presidentskapet for det kommende året. Hensikten med presidentskapsprogrammet er å fremheve prioriteringer og fokusområder for rådets arbeid samt det nordiske samarbeidet.

I tillegg utarbeider de fire fagutvalgene sine egne årlige arbeidsprogrammer samt en kommunikasjonsplan.

Budsjett og økonomi

Nordisk råds budsjett fastsettes hvert år av presidiet. Rådets utgifter går bl.a. til partistøtte, administrasjonsomkostninger, møte- og reiseaktiviteter, utvalgenes faglige arbeid, tolking og oversettelser, publikasjoner mv. Inntektene kommer hovedsakelig fra de nordiske statene etter en fordelingsnøkkel som tar utgangspunkt i landenes BNP.

Delegasjonenes budsjetter

De enkelte delegasjonene har sitt eget budsjett innenfor rammen av de respektive parlamentene. Rådsmedlemmenes reiser til rådets ordinære utvalgsmøter, og delegasjonenes egen virksomhet går over delegasjonenes budsjetter.

Partistøtte

Det utbetales partistøtte til dekning av en del av de nordiske partigruppenes virksomhet. Støtten består av et grunnbeløp som er likt for alle gruppene, samt et mandatbeløp for hvert medlem. For medlemmer som ikke tilhører noen nordisk partigruppe, utbetales det bare et mandatbeløp. Presidiet fastsetter størrelsen på partistøtten i forbindelse med at budsjettet for det aktuelle året blir vedtatt, samt fordelingen mellom grunnbeløp og mandatbeløp.

Saker og saksbehandling

Nordisk råd er rådgivende overfor Nordisk ministerråd og de nordiske landenes regjeringer. Redskapene Nordisk råds medlemmer har til rådighet, er *forslag* og *spørsmål*. Partigruppen eller delegasjonssekretariatet kan være behjelpelig med utformingen før det sendes til rådssekretariatet. Rådssekretariatet er rådgivende for utvalgene samt utvalgenes medlemmer.

Den politiske behandlingen av sakene foregår i de enkelte utvalgene og presidiet. Medlemmene har bl.a. mulighet til å stille skriftlige spørsmål til de nordiske landenes regjeringer eller til Nordisk ministerråd, eller fremme forslag, enten alene eller sammen med utvalget/partigruppen. Til sesjonene fremmer ministerrådet ministerrådsforslag. De forskjellige sakstypene skilles fra hverandre ved hjelp av bokstavbetegnelser:

- **A-saker:** Medlems- eller utvalgsforslag (komitéforslag, presidieforslag)
- **B-saker:** Ministerrådsforslag eller regjeringsforslag
- **C-saker:** Beretninger
- **D-saker:** Meddelelser fra ministerrådet eller de nordiske landenes regjeringer (på rekommandasjoner)
- **E-saker:** Spørsmål til nordiske landenes regjeringer eller til Nordisk ministerråd

Dessuten finnes betegnelsen "Dokumenter", som er dokumenter (redegjørelser el.l.) som er til orientering/behandling på sesjonen, men der det ikke skal fattes et vedtak.

Det kan bare være ett utvalg som har hovedansvaret for behandlingen av et forslag, men utvalget kan velge å trekke inn ett eller flere utvalg i behandlingen eller sende det til intern høring og la drøftingene inngå i vedtaksgrunnlaget.

Alle slags saker kan leveres inn til sekretariatet året rundt. Presidiet har det formelle ansvaret for at innkomne saker blir fordelt til behandling i rådets forskjellige utvalg. Alle formelle saker som er til behandling i Nordisk råd, skal gå via rådssekretariatets dokumentasjonsenhet, som sørger for at den riktige prosessen blir satt i gang og tidsfrister overholdt.

Sakene blir løpende publisert i det elektroniske saksarkivet på hjemmesiden og blir registrert på en saksliste som også er publisert på www.norden.org.

Medlems-/utvalgsforslag (A-saker)

Et valgt medlem av Nordisk råd kan fremme et medlemsforslag; presidiet kan fremme et presidieforslag; en komité (f.eks. kontrollkomiteen) kan fremme et komitéforslag; et utvalg kan fremme et utvalgsforslag – alle disse forslagene får betegnelsen A-sak. Minst ett medlem skal ha undertegnet forslaget. Et varamedlem kan også være medunder-

skriver av et forslag. Noen utvalg oppretter rapportørskap som har i oppgave å fordype seg i et gitt emne og deretter forberede større saker til behandling i utvalgene.

Et forslag kan sendes til skriftlig *høring* til nasjonale myndigheter og organisasjoner samt nordiske organisasjoner og institusjoner, eller det kan avholdes en muntlig høring/seminar i forbindelse med et utvalgsmøte.

Når utvalget har ferdigbehandlet medlemsforslagene, skal det avgis en *betenkning* som skal inneholde en motivering og en innstilling til vedtak. Innstillingen kan inneholde en oppfordring til rådet om å godkjenne en *rekommendasjon* til Nordisk ministerråd eller ett eller flere av de nordiske landenes regjeringer i en gitt sak, eller en oppfordring til rådet i et *internt anliggende*, f.eks. om rådets arbeidsordning. Betenkningen blir utarbeidet på bakgrunn av innstillingen fra majoriteten i utvalget. Medlemmene som ikke er enige i majoritetens innstilling, kan reservere seg mot utvalgets vedtak.

Ministerrådsforslag (B-saker)

Nordisk ministerråd, én eller flere av de nordiske landenes regjeringer, Færøyenes landsstyre, Grønlands Naalakkersuisut eller Ålands landskapsregjering kan fremme ministerrådsforslag og regjeringsforslag. Det kan f.eks. dreie seg om forskjellige handlingsplaner, budsjett mv. Disse forsla-

gene betegnes B-saker og fremmes som regel i forkant av sesjonen. Forløpet er deretter som D-saker (se under).

Beretninger (C-saker)

Som et ledd i rådets kontroll- og oppfølgingsfunksjon behandler rådet hvert år beretninger fra ministerrådet.

- **C 1** er Nordisk ministerråds beretning om det nordiske samarbeidet i foregående år.
- **C 2** er Nordisk ministerråds planer og budsjett for det kommende året.
- **C 3, C 4 og C 5** er den danske riksrevisjonens beretninger og revisjon av regnskap og virksomhet i henholdsvis Nordisk råd, Nordisk ministerråd og Nordisk kulturfond.

Meddelelser (D-saker)

På bakgrunn av A- og B-sakene vedtar Nordisk råd hvert år ca. 35 rekommandasjoner/fremstillinger, som enten er rettet til Nordisk ministerråd eller til én eller flere av de nordiske landenes regjeringer. Rekommandasjoner er vedtakene som blir fattet av plenarforsamlingen på sesjonene og stiles til Nordisk ministerråd eller én eller flere av de nordiske landenes regjeringer. Fremstillinger er vedtakene som blir fattet av presidiet når presidiet agerer plenarforsamling. De har samme status som rekommandasjonene og er også stilet til Nordisk ministerråd eller én eller flere av de nordiske landenes regjeringer.

Tilbakemeldingen på rekommandasjonene kalles *Meddelelser* (D-saker). Ministerrådet eller regjeringene skal avgis en meddelelse (svar) om hva de har foretatt i anledning av en gitt rekommandasjon. Meddelelsene kan avgis løpende mellom sesjonene, men senest til den følgende ordinære sesjon.

Utvalgene gjennomgår fortløpende samtlige meddelelser og utarbeider deretter en betenkning med en vurdering av om en rekommandasjons intensjoner kan sies å være oppfylt eller ikke. Ut fra denne vurderingen avgis det en innstilling om saken kan anses for ferdigbehandlet, eller om det avventes politisk dialog.

Årsaken til at en sak avskrives, kan enten være at ministerrådet/regjeringene har gjennomført rekommandasjonen/fremstillingen på en tilfredsstillende måte, eller at rekommandasjonen av en eller annen grunn ikke vil bli gjennomført. Utvalget kan også velge å fremme et nytt forslag/rekommandasjon hvis forslaget delvis er blitt uaktuelt eller har skiftet fokus over en årrekke.

Spørsmål (E-saker)

Valgte medlemmer, eller disses varamedlemmer, har rett til å stille spørsmål til regjeringene eller Nordisk ministerråd. Spørsmålet skal enten berøre det nordiske samarbeidet generelt eller dreie seg om en beretning eller en meddelelse som spørsmålsstilleren ønsker ytterligere belyst. Det kan altså ikke stilles spørsmål som utelukkende har innenriks-

politisk karakter. Spørsmålet bør inneholde en kort motive-
ring med begrunnelse for hvorfor spørsmålet reises.

Spørsmål kan innleveres skriftlig hele året til rådssekretari-
atet, som formidler spørsmålet videre via generalsekretæ-
rens kontor i Nordisk ministerråd. Svar på skriftlige spørs-
mål skal avgis senest seks uker etter at de er reist, og være
underskrevet av en minister.

Under spørretimen på sesjonen kan medlemmene stille
muntlige spørsmål som samarbeidsministrene svarer på
direkte.

Politisk dialog

Nordisk ministerråd og de nordiske regjeringene har etter
avtale en svarfrist til å besvare nye rekommandasjoner
skriftlig.

Hvis Nordisk råd opprettholder rekommandasjoner, innle-
des det politisk dialog mellom representanter fra minister-
rådet og rådet, hvis det er uoverensstemmelse om disse.
Dialogen kan skje på en av sesjonene eller i det relevante
utvalget i Nordisk råd. Rekommandasjonene anses for
ferdigbehandlet etter den politiske dialogen. Hvis problem-
stillingen ønskes opprettholdt, må den reises igjen i en ny
rekommandasjon, noe som tidligst kan skje i det etterføl-
gende budsjettåret.

Den politiske dialogen kan gjennomføres i tilknytning til et ministermøte, sesjon, utvalgsmøte eller et eksternt møte/samrådsmøte avhengig av rekommandasjonens karakter.

Etter gjennomført politisk dialog utarbeides en avsluttende betenkning av Nordisk råds utvalg. Dette godkjennes av plenarforsamlingen eller presidiet, og så informeres ministerrådet om saken/rekommandasjonen betraktes som sluttbehandlet eller ikke.

Vedtak

Nordisk råds saksbehandling av de *formelle sakene* ender med forskjellige typer vedtak:

- **Rekommandasjoner** stiles til Nordisk ministerråd eller de nordiske regjeringene med utgangspunkt i et medlemsforslag, utvalgsforslag eller ministerrådsforslag (A- eller B-sak).
- **Interne vedtak** er rettet internt mot Nordisk råd og kan f.eks. dreie seg om arbeidsordningen eller andre konstitusjonelle spørsmål. Disse blir fattet på bakgrunn av presidieforslag.
- **Å ikke foreta seg mer** når man ikke ønsker å gå videre med et forslag, dvs. at saken avskrives uten at den har ført til rekommandasjon eller internt vedtak.

- Vedtak om å **ta saken til etterretning og avvente politisk dialog** (helt eller delvis) brukes når en meddelelse fra ministerrådet eller de nordiske landenes regjeringer ikke er tilfredsstillende besvart eller rekommandasjonen ikke anses for å være oppfylt.
- Vedtak om å anse en rekommandasjon for **ferdigbehandlet for rådets vedkommende** (helt eller delvis) brukes når rekommandasjonen anses for å være oppfylt/gjennomført tilfredsstillende (eller når rådet anser det for urealistisk at den vil bli gjennomført).

FOTO: N. K. G., JOHANNES JANSSON

Formannskapet for Nordisk ministerråd varer ett år om gangen og roterer mellom de nordiske landene etter samme prinsipp som rotasjonsordningen i Nordisk råd, men forskjøvet. Foto fra Stortinget i Norge.

Nordisk ministerråd

Nordisk ministerråd (NMR) ble grunnlagt i 1971 og er de nordiske regjeringenes offisielle samarbeidsorgan, men ikke på et overstatlig nivå. Færøyene, Grønland og Åland deltar også i ministerrådets arbeid.

Formannskapet for Nordisk ministerråd varer ett år om gangen og roterer mellom de nordiske landene etter samme prinsipp som rotasjonsordningen i Nordisk råd, men forskjøvet. Formannskapslandet i Nordisk ministerråd utformer et program som er veiledende for det nordiske samarbeidet i løpet av året.

Statsministrene har det overordnede ansvaret for det nordiske samarbeidet, men i praksis er samordningsansvaret delegert til de nordiske samarbeidsministrene (MR-SAM). Hver regjering/styre utpeker en nordisk samarbeidsminister fra regjeringen, som i tillegg til sitt eget ministerium også har samordningsansvaret for det nordiske regjerings-samarbeidet. MR-SAM har ansvaret for Nordisk minister-råds budsjett og for en rekke tverrgående koordinerende oppgaver i ministerrådet. Til å bistå samarbeidsministrene finnes Nordisk samarbeidskomité (NSK), som tar seg av den løpende koordineringen av det offisielle, politiske nordiske samarbeidet. NSK, som består av høyere tjenestemenn fra hvert lands utenriksdepartement samt Færøyene, Grønland og Åland, er også styre for ministerrådets sekretariat.

Nordisk ministerråd består i praksis av flere ministerråd, fagministerråd samt samarbeidsministrenes ministerråd. De nordiske fagministrene møtes i ministerrådet et par ganger i året. Vedtak i de nordiske ministerrådene skal fattes enstemmig. Til ministerrådene er det knyttet embetsmannskomiteer som består av nasjonale embetspersoner. Disse forbereder og følger opp saker som er til behandling på den nordiske agendaen.

Nordens statsministre avholder årlige møter og møtes dessuten i andre sammenhenger, f.eks. i forbindelse med EU-toppmøter. Også de nordiske utenriks- og forsvarsmistrene møtes regelmessig utenfor Nordisk ministerråds regi.

Ministerrådets sekretariat

Nordisk ministerråds sekretariat i København har ansvaret for den daglige driften av det nordiske regjeringssamarbeidet. Sekretariatet har ansvaret for at fattede vedtak blir gjennomført, og for å forberede sakene som blir tatt opp i de respektive ministerrådene og i embetsmannskomiteene. Se www.norden.org for diverse ministerråd og komiteer.

Ministerrådets sekretariat har ca. 115 medarbeidere og ledes av en generalsekretær. Generalsekretærens kontor (GSK) er også ansvarlig for NMRs samarbeid med Nordisk råd og koordinerer løpende besvarelser av rekommandasjoner og skriftlige spørsmål som kommer fra NR.

GSK koordinerer og planlegger møteaktivitetene og spørsmålene som de nordiske samarbeidsministrene (MR-SAM) og Nordisk samarbeidskomité (NSK) ønsker å ta opp. De andre ministerrådenes aktiviteter forberedes i fagavdelingene.

FOTO: NORDEN.ORG

Inngangen til Nordens Hus og Nordisk råd,
Ved Stranden 18, DK-1061 København K.

Nordisk råds delegasjonssekretariat

Nordisk Råd
Den danske delegation
Christiansborg
DK-1240 København K, Danmark
tlf. 0045 3337 5999
nr@ft.dk

Norðurlandaraðið
Færøernes Lagting
Postboks 208
FO-110 Tórshavn, Færøylene
tlf. 00298 363900
nr@logting.fo

Nordisk Råd
Grønlands delegation
Bureau for Inatsisartut
Postboks 1060
GL-3900 Nuuk, Grønland
tlf. 00299 345 000
inatsisartut@inatsisartut.gl

Nordiska rådet/Pohjoismaiden neuvosto
Finlands delegation
Riksdagshuset
FI-00102 Helsingfors, Finland
tlf. 00358 9 43 21
int.dep@eduskunta.fi

Nordiska rådet
Ålands delegation
Ålands Lagting
PB 69
AX-220 101 Mariehamn, Åland
tlf. 00358 1825 474
maj.falck@lagtinget.ax

Norðurlandarað
Íslandsdeild
Alþingi
IS-150 Reykjavík, Ísland
tlf. 00354 563 0448
nr@althingi.is

Nordisk råd
Den norske delegasjon
Stortinget
NO-0026 Oslo, Norge
tlf. 0047 2331 3050
nordpost@stortinget.no

Nordiska rådet
Svenska delegationen
Riksdagen
SE-100 12 Stockholm, Sverige
tlf. 0046 8 786 4000
nr@riksdagen.se

Nordisk råd
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
tlf. 0045 3396 0400
nordisk-rad@norden.org

Nordisk råd
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

ANP 2017:712
ISBN 978-92-893-4869-0 (PRINT)
ISBN 978-92-893-4870-6 (PDF)
ISBN 978-92-893-4939-0 (EPUB)